

Osmanlı Türkçesi Kılavuzu, Hayati Develi, 2 cilt, Bilimevi , Üçüncü Basım İstanbul 2001, I.Cilt s.232+229; II.Cilt s.216+208.

Türkler, İslamiyeti kabul etmelerinin ardından Arap harflerini kullanmaya başlamışlar ve yaklaşık 1000 sene bu alfabeyle eser vermişlerdir. Bir milletin kendi tarihini, atalarının bıraktığı eserleri, onların yaşayışlarını, adet ve inançlarını, kültürlerini bilmeleri ve öğrenmeleri sadece bir merak değil süreklilik ve moral açısından da lüzum arz eder.

Osmanlı Türkçesi Kılavuzu'nun yazarı Hayati Develi, bu lüzumu hazırladığı eserin önsözünde '*insan nasıl sağlam bir hafızayla sağlıklı bir ruh halinde bulunuyorsa, toplumlar da öylece geçmişlerini hatırladıkları sürece sağlıklı olabilirler. Bugün her gün gelip geçtiği yol üzerindeki çeşme kitabesini, dedelerinin mezar taşını, yahut nasılsa elinde kalmış eski bir mektubu, kütüphaneler dolusu bilimsel ve edebi eseri okuyamayan başkaca bir toplum yoktur. Toplumsal hafızanın yaşatılması, ancak yazılı metinlerin bilinip anlaşılmasıyla, okunmasıyla mümkün olabilir.*' şeklinde izah etmektedir.

Bu suur ve gayretle bugüne kadar Osmanlı Türkçesini öğretmeyi amaçlayan bir çok eser neşredilmiştir. Bu eserlerin en yenilerinden biri olan Osmanlı Türkçesi Kılavuzu'nda, diğer eserlere nazaran bazı farklılıklar da dikkat çekmektedir: Bu farklılıkların en önemlisi eserdeki konuların tertip metodudur.

Daha önce hazırlanmış eserlerde takip edilen usul daha ziyade önce Osmanlı Türkçesi ile ilgili gramer bilgileri vermek, sonra da Arap alfabesiyle yazılmış örnekleri sıralamak şeklindedir. Osmanlı Türkçesi Kılavuzu'nda ise konular ders şeklinde düzenlenmiş, o konuyla ilgili genel bilgi ve örnekler verilmiş, ardından Alıştırma kısmına geçilmiştir. Yazar, eserin bu özelliğini kitabın içeriğinin anlatıldığı kısmında şöyle ifade etmektedir: '*Bu kitaptaki esas metodumuz, kolaydan zora, temel bilgilerden ayrıntıya doğru adım adım gitmektir. Bundan dolayı dilbilgisi kuralları bilimsel sıra içinde değil, en kolaydan en karmaşığa doğru, öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir sıra içinde verilmiştir. Öğrenciye dilbilgisi kuralları metni okumasına ve anlamasına yarayacak bir anlayış içinde verilmeye çalışılmış; başlangıç seviyesindeki öğrenciye Arap ve Fars dilbilgisinin ve bilimsel uzmanlığın ayrıntılı, girift bilgileri yüklenmeye çalışılmamıştır.*'

İki cilt halinde hazırlanan kitabın ilk cildi 38 ders ve 229 sayfalık Arap harfli metinlerden oluşmaktadır. Yazar derslere geçmeden önce *Önsöz, Osmanlı Türkçesi Kılavuzu Hakkında, Osmanlı Türkçesi* başlıklı bölümleri, derslerin sonuna ise *Dilbilgisi Dizinini* eklemiştir. Derslerde işlenen metinlerin sonuna ilave edilen lügatçe kısımları dikkatin dağılması açısından öğrenciye kolaylık sağlamaktadır.

Birinci cildin metinleri kelime kadrosu ve imla açısından daha kolay anlaşılmalrı amacıyla Tanzimat sonrası yazar ve düşünörlere ait eserlerden seçilmiştir.

Osmanlı Türkçesi Kılavuzunun ikinci cildi ise 212 sayfa tutarında 32 Ders ve 208 sayfalık metin kısmından oluşmaktadır. Bu cildin derslerinde daha ziyade Arap ve Fars dillerinin Osmanlı Türkçesi içerisindeki yerleri, kullanımları ve önemleri üzerinde durulmaktadır. Derslerin hazırlanmasında tutulan metot birinci ciltle benzerlik arz etmektedir. Yalnız Derslerin içinde işlenen metinler elyazması eserlerden seçilmiş, böylece 'öğrencinin değişik yazı karakterlerini tanınması' amaçlanmıştır. Cildin sonundaki metinler ise bu sefer Tanzimat sonrası yazarlarla sınırlı kalmaz; Fuzuli, Baki gibi 16. yüzyıl şairlerinden örneklerle beraber Azerbaycan Türkçesi örnekleri de *Edebi Metinler, Tarihi Metinler, Fikri ve Siyasi Metinler, Dini ve Tasavvufi Metinler* başlıkları altında

tasnif edilen bölümlere alınmıştır. Böylece Türk edebiyatının seçkin eserleri okuyucuya sunulmuştur.

Eserin 21. yüzyıl öğrencilerine hoş gelecek diğer bir yanı da yer yer Arap harfleriyle vücuda gelmiş hat sanatı örneklerine yer vermesidir. Bunlar arasında mesela Halim Efendinin Divanı örneği, Necmeddin Okyay'ın Talik örneği, yahut İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun Türklerde Yazı Sanatı isimlerinden alınmış Arap harflerinin insan vücudunun duruşlarıyla yorumlanması şeklindeki tablo sayılabilir.

İki cilt olarak hazırlanan Osmanlı Türkçesi Kılavuzu, , bütün bu yönleriyle Osmanlı Türkçesini öğrenmek ve anlamak isteyenler için son derece faydalı bir eserdir.

Cemal AKSU

21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu – 25-27 Ekim 2001, Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayını, nu 2, 2 cilt, İstanbul 2001, 1112 s., ISBN 975-96468-3-8.

25-27 Ekim 2001 tarihlerinde Uşak'ta toplanan “21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak (Dünü -Bugünü-Yarını)” başlıklı sempozyumun bildirileri sempozyumdan önce kitaplaştırılarak yayımlandı.

Bu kitap Uşak ilinin tarihi, ağız özellikleri, turistik değerleri, mimari eserleri, jeolojik yapısı, sanayi ve ticareti, çevre sorunları ile ilgili vazgeçilmez bir başvuru kitabı niteliği taşıyor.

İki ciltten oluşan kitapta yüz bildiri metni yer alıyor. Kitapta yer alan bildirimler ana başlıklar halinde şu şekilde gruplandırılmış :

I. Bölüm : Genel Konular (s. 11-61). Burada Uşak adının etimolojisi, kent sorunları, Uşak'ta kültür ve sanatın yeri konuları tartışılmış.

II. Bölüm : Sosyal Bilimler (s. 63- 564). Bu bölümde yer alan başlıca alt başlıklar Dil, edebiyat, halk bilimi ve antropoloji, tarih (arkeoloji ve sanat tarihi, Osmanlı dönemi, Millî Mücadele, müesseseler tarihi). Kırk sekiz bildirinin yer aldığı bu bölümde Uşak bölgesinin dil özelliklerinden Uşaklı edebiyatçıları, Uşak köylerinin özelliklerinden Uşak tarihiyle ilgili bir çok konuya dair doyurucu çalışmalar yer alıyor.

İkinci ciltte ise şu bölümler yer alıyor :

III. Bölüm : Eğitim (s. 565-698). Uşak'ta eğitim kurumlarının tarihi, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemindeki eğitim faaliyetleri, kimi özel eğitim kurumları bu bölümde incelenmiş.

IV. Bölüm : Demografi-Ekonomi-Jeoloji-Doğal Kaynaklar ve Çevre Sorunları (s. 699-1112). Uşak'taki demografik gelişim, bölgenin jeolojik yapısı, deprensellik riski, sanayi ve ticaretle ilgili veriler ve sorunlar, buna bağlı olarak gelişen çevre sorunları, turizm potansiyeli vs. bu bölümdeki makalelerde değerlendirilmiştir.

Bu kitap, Uşak ve çevresiyle ilgili çalışmalar için esaslı ve önemli bir kaynak olarak araştırmacıların istifadesine sunulmuştur. Böylece, daha önce birkaç amatör araştırmadan ve kimi ansiklopedik malûmattan öte geçmeyen Uşakla ilgili bilgiler, sağlam kaynaklara dayanan doyurucu bir kitap seviyesine ulaşmıştır.

Hayati DEVELİ